

Dr. Murat ŞAHİN

REKABET HUKUKUNDA TAZMİNAT TALEPLERİ

ABD, AB ve Türk Rekabet Hukuklarında

İÇİNDEKİLER

1. BASIYA ÖNSÖZ	VII
2. BASIYA ÖNSÖZ	IX
İÇİNDEKİLER	XI
KISALTMALAR	XIX
GİRİŞ	1

Birinci Bölüm

REKABET HUKUKUNDA YAPTIRIM TÜRLERİ

I. Rekabet Hukukunda Kamu Hukuku ve Özel Hukuk Yaptırımları.....	9
A. Kamu Hukuku Yaptırımları	9
1. ABD rekabet hukukunda kamu hukuku yaptırımları.....	10
2. AB rekabet hukukunda kamu hukuku yaptırımları	14
3. Türk rekabet hukukunda kamu hukuku yaptırımları.....	16
B. Özel Hukuk Yaptırımları.....	17
C. Kamu Hukuku Yaptırımları ve Özel Hukuk Yaptırımları Arasındaki İlişki	19

İkinci Bölüm

ABD REKABET HUKUKU

I. ABD Rekabet Hukukunda Genel Olarak Tazminat Talepleri.....	21
A. ABD Rekabet Hukukunda Tazminat Taleplerinin Maddi Hukuka İlişkin Esasları.....	23
1. Zarar kavramı ve zararın belirlenmesi.....	23
a. Doğrudan zarar kriteri	25
2. Normun koruma amacı kriteri	26
a. Normun koruma amacı kriterinin uygulanmasında kullanılan yöntemler.....	27
3. Nedensellik bağı	29
4. Kusur şartı.....	31
5. Zararın intikali savunması ve dolaylı alıcı kuralı	32
6. Üç kat tazminat	36
7. Tazminat hesaplaması	38
a. Tazminat hesaplamasında kullanılan yöntemler	39
8. Müteselsil sorumluluk ve zamanaşımı	43
9. Pişmanlık programlarının tazminat taleplerine etkisi	45
B. ABD Rekabet Hukukunda Tazminat Taleplerinin Usûl Hukukuna İlişkin Esasları.....	48
1. Tazminat davalarında taraflar	48
a. Davacı taraf	48
b. Davalı taraf.....	50
2. İspat yükü	50
3. Deliller ve ikamesi	51
4. Yargılama giderleri	53
5. Topluluk davası	54
a. Topluluk davası tanımı.....	54
b. Topluluk davasının kabul edilmesinin ön şartları.....	55
c. Topluluk davasının yürütülmesi	57

d. Topluluk davası sonucunda verilen hükmün etkisi	59
e. Rekabet ihlallerinde topluluk davası.....	61
6. Alternatif uyuşmazlık çözüm yolları	62
a. Müzakere	62
b. Arabuluculuk.....	63
c. Kısa yargılama.....	63
d. Tahkim.....	64

Üçüncü Bölüm

AB REKABET HUKUKU

I. Avrupa Birliği Rekabet Hukukunda Tazminat Talepleri.....	67
A. AB Rekabet Hukukunda Genel Olarak Tazminat Talepleri	67
1. 1/2003 Sayılı tüzükle getirilen değişiklikler ve tazminat taleplerine olan etkisi.....	70
2. Adalet Divanı'nın "courage" ve "manfredi" kararları	73
3. Yeşil Kitap, Beyaz Kitap, Komisyon Çalışma Belgelerinde Ele Alınan Konular, Bunlara İlişkin Görüşler ve Tazminat Hakkına Dair Yönerge (2014/104 EU) İle Getirilen Düzenlemeler	76
B. AB Rekabet Hukukunda Tazminat Taleplerinin Maddî Hukuka İlişkin Esasları.....	79
1. Zarar kavramı ve zararın belirlenmesi.....	79
2. Normun koruma amacı kriteri	84
3. Nedensellik bağı	85
4. Kusur şartı	86
5. Zararın intikali savunması ve dolaylı alıcı kuralı	88
6. Tazminat hesaplaması	92
7. Müteselsil sorumluluk ve zamanaşımı	93
8. Pişmanlık programlarının tazminat taleplerine etkisi	96

C. AB Rekabet Hukukunda Tazminat Taleplerinin Usûl Hukuka İlişkin Esasları	99
1. Yetkili mahkeme	99
2. Uygulanacak hukuk	100
3. Tazminat davalarında taraflar	101
a. Davacı taraf	101
b. Davalı taraf	103
4. İspat yükü	103
5. Deliller ve ikamesi	106
6. Bilirkişilik	109
7. Yargılama giderleri	110
8. Topluluk davası	111
9. Alternatif uyuşmazlık çözüm yolları	115
D. Avrupa Birliği Üyesi Bazı Ülkelerde Mevcut Durum	116
1. Almanya	116
2. İtalya	121
3. Fransa	123
4. Birleşik Krallık	125

Dördüncü Bölüm

TÜRK REKABET HUKUKU

I. Türk Rekabet Hukukunda Tazminat Taleplerinin Maddî Hukuka İlişkin Esasları	129
A. Genel olarak haksız fiilin unsurları ve haksız fiil sorumluluğu	134
1. Hukuka aykırılık	135
a. Hukuka aykırılık kavramı	135
b. Hukuka uygunluk sebepleri	137
2. Fiil	137
3. Zarar	138
a. Maddi zarar ve maddi zararın çeşitleri	139

aa. Fiili zarar - yoksun kalınan kâr.....	140
bb. Şahsa verilen zarar, şeye verilen zarar ve diğer zararlar	141
cc. Doğrudan zarar- dolaylı zarar- yansıma zarar.....	141
b. Manevi zarar	142
4. Nedensellik bağı	143
5. Normun koruma amacı kriteri	144
6. Kusur	146
B. Rekabet hukukunda haksız fiilin unsurları ve haksız fiil sorumluluğu.....	148
1. Hukuka aykırılık ve hukuka aykırılığın tespiti	148
2. Hukuka aykırı fiiller	149
a. Rekabeti sınırlayan anlaşma, teşebbüs birliği kararı ve uyumlu eylemler	149
aa. Anlaşma	151
bb. Uyumlu eylemler	152
cc. Teşebbüs birliği kararları ve eylemleri.....	153
b. Hakim durumun kötüye kullanılması	154
aa. Hakim durumun belirlenmesi.....	154
bb. Hakim durumun kötüye kullanılması.....	154
c. Birleşme ve devralmalar	155
aa. Birleşme ve devralmaların (yoğunlaşmaların) denetlenmesi	155
bb. İzinsiz gerçekleştirilen birleşme ve devralmalar	156
3. Hukuka uygunluk sebepleri	161
a. Rekabet hukukunda uygulama kabiliyeti olan genel sorumluluk hukukuna özgü hukuka uygunluk nedenleri	161
b. Rekabet hukukuna özgü hukuka uygunluk nedenleri... ..	164
aa. Bireysel muafiyet ve grup muafiyeti.....	164
bb. Menfi tespit kararı ve birleşme ve devralmaya izin verilmesi.....	170
cc. Hoş görülebilirlik kuralı	171
4. Zarar	173

a. Müspet zarar	174
b. Menfi zarar	174
c. Fiili zarar.....	176
d. Yoksun kalınan kâr.....	176
e. Doğrudan zarar ve dolaylı zarar	177
f. Yansıma zarar	178
g. Manevi zarar	179
h. Çeşitli rekabet ihlallerinde oluşabilecek zarar	180
5. Uygun nedensellik bağı.....	182
6. Normun koruma amacı kriteri	183
7. Kusur	186
8. Zararın intikali savunması ve dolaylı alıcı kuralı.....	191
C. Rekabet hukukunda haksız fiil sorumluluğunda zararın belirlenmesi ve tazminatın hesaplanması	193
1. Zararın belirlenmesi	193
a. Fiili zararın belirlenmesi.....	194
b. Yoksun kalınan kârın belirlenmesi.....	195
c. Zararın ispatı	197
d. Zararın belirlenmesinde esas alınacak tarih	199
e. Denkleştirme.....	200
f. Zararın belirlenmesinde Rekabet Kurulu kararlarının etkisi.....	200
2. Tazminatın hesaplanması ve tenkıs sebepleri.....	202
D. Üç kat tazminat	203
1. Üç kat tazminat sorumluluğunun niteliği	203
2. Üç kat tazminat sorumluluğunun şartları	205
3. Üç kat tazminat sorumluluğunda tazminat miktarının hesaplanması.....	205
E. Müteselsil sorumluluk ve zamanaşımı	209
F. Pişmanlık programlarının tazminat taleplerine etkisi	216
1. RKHK m. 16 kapsamında işbirliği.....	216

2. Yeni pişmanlık yönetmeliği.....	217
a. İhlâli gerekleştiren teşebbüslere para cezası verilmemesi ve cezalarda indirim hâlleri.....	218
b. Yönetici ve çalışanlara para cezası verilmeyecek hâller ve cezalarda indirim	220
c. Tazminat talepleri bakımından pişmanlık yönetmeliğine ilişkin görüş ve değerlendirmelerimiz ...	221
II. Türk Rekabet Hukukunda Tazminat Taleplerinin Usûl Hukukuna İlişkin Esasları.....	222
A. Adli yargı - rekabet kurumu ilişkisi.....	222
1. Genel olarak adli yargı - rekabet kurumu ilişkisi	222
2. Mevcut uygulama çerçevesinde adli yargı - rekabet kurumu ilişkisi	226
a. Uyuşmazlığa ilişkin bir soruşturmanın olmaması.....	232
b. Uyuşmazlığa ilişkin bir soruşturmanın devam ediyor olması	235
c. Uyuşmazlığa ilişkin bir karar verilmiş olması.....	236
B. Görevli mahkeme	240
C. Yetkili mahkeme.....	244
D. Uygulanacak hukuk.....	247
E. Tazminat davalarında taraflar	247
1. Davacı taraf.....	247
a. Rekabet hukuku kurallarına aykırı anlaşmanın taraflarının birbirleri hakkında tazminat davası açabilmeleri.....	249
b. Tüketiciler.....	254
c. Rakip teşebbüsler	255
2. Davalı taraf.....	255
F. İspat yükü.....	256
1. İspat ölçüsü	264
G. Deliller ve ikamesi	268
H. Bilirkişilik.....	278

I. Yargılama giderleri	282
J. Topluluk davası	284
1. Topluluk davası kavramı	284
2. Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun ve Türk Ticaret Kanunu'nda topluluk davası	286
3. Türk medeni usul hukukunda mevcut durum ve rekabet hukuku bakımından çözüm önerileri	288
K. Tahkim ve alternatif uyuşmazlık çözüm yolu olarak arabuluculuk	299
1. Tahkim	299
2. Arabuluculuk	301
L. Geçici hukukî korumalar	302
III. Türk Rekabet Hukukunda Tazminat Taleplerine İlişkin Öneriler	303
A. Tazminat talep hakkına ilişkin öneriler	303
B. Zararın tazminine ilişkin öneriler	306
C. İspat yükü ve mahkemelerin yetkisine ilişkin öneriler	309
IV. Türk Rekabet Hukukunda Tazminat Davalarına İlişkin Düzenlemelerin AB Rekabet Hukukundaki Gelişmelere Uygunluğu	313
A. Maddi hukuka ilişkin değerlendirmeler	313
B. Usûl hukukuna ilişkin değerlendirmeler	314
SONUÇ	317
EK: 12 BANKA REKABET İHLALİNDEN KAYNAKLI TAZMİNAT DAVALARI İÇİN KISA REHBER	323
KAYNAKÇA	341